

МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
**«ПСИХОЛОГІЯ В УКРАЇНІ
ТА ЗА КОРДОНОМ»**
(18-19 березня 2016 року)

Київ
2016

УДК 159.9(477+100)(063)
ББК 88.0я43
П 86

Психологія в Україні та за кордоном. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18-19 березня 2016 року). – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 112 с.

У збірнику представлені матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Психологія в Україні та за кордоном». Розглядаються загальні питання психології, історії психології, соціальної психології, психології соціальної роботи, педагогічної та вікової психології, психології діяльності в особливих умовах та інші.

Збірник призначено для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться психологічними науками та соціологією, а також для широкого кола читачів.

УДК 159.9(477+100)(063)
ББК 88.0я43

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Грубі Т.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ В ПСИХОЛОГІЇ.....	6
Колонтаєвська І.О. УПРАВЛІНСЬКА ПІДГОТОВКА ЯК СКЛАДОВА ГАРМОНІЙНОГО ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-ІНЖЕНЕРА.....	10
Нижник І.В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗГЛЯДУ ПОНЯТТЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ	14
Перевознюк Т.А. СООТНОШЕНИЕ ГУМАНИСТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ И ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ НА ОСНОВЕ ГЕНДЕРНЫХ РАЗЛИЧИЙ.....	17
Посвістак О.А. ВНЕСОК ПРЕДСТАВНИКІВ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ У СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ СІМ'Ї ЯК СФЕРИ НАУКОВИХ ЗНАНЬ.....	20
Приходько А.Ю., Кубриченко Т.В. ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЙ ПОВЕДІНКИ В КОНФЛІКТІ У СТУДЕНТОК ЗІ СТАТЕВОГОМОГЕННОЇ ТА СТАТЕВОГЕТЕРОГЕННОЇ ГРУП	22
Сидорова О.С. ОСОБЛИВОСТІ ЛОКУСУ КОНТРОЛЮ СПОРТСМЕНІВ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД РІВНЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ (НА ПРИКЛАДІ СПОРТИВНИХ ТАНЦІВ).....	26
Скворцова С.Р. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК САМООЦІНКИ СТУДЕНТІВ З ЇХ ПРОФЕСІЙНОЮ СПРЯМОВАНІСТЮ.....	29
Суханов В.Ю. РОЛЬОВИЙ ПІДХІД ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕМПЕРАМЕНТУ	33

МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Уніченко А.В., Паначук А.Ю. ОЦІНКА І КОРЕКЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ СТАРШОКЛАСНИКІВ	38
--	----

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Кушнерчук М.О. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	42
Мацнєва Є.А. ПРОБЛЕМА ДЕФІЦИТУ ЕМПАТІЇ.....	46
Мульована Л.І. КРИЗОВА ІНТЕРВЕНЦІЯ СТРЕСОВИХ ТА ПОСТСТРЕСОВИХ РОЗЛАДІВ В УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ	50

Оленич В.В. ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ У СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЯХ.....	53
Поліщук О.О. АРТ-ТЕРАПІЯ У СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІЙ КОРЕКЦІЇ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ	56
Посохова Я.С. ПСИХОЛОГІЧНЕ НАПОВНЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПРАВОВА ІДЕНТИЧНІСТЬ»	59

ЮРИДИЧНА ТА ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Шкраб'юк В.С. ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ПРАВОПОРУШНИКІВ.....	64
--	----

ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Алексєєва Ю.А. НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ВІРИ ОСОБИСТОСТІ.....	68
Вовк В.О. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ КАТЕГОРІЇ «ПОЗИЦІЯ» ЯК ПСИХОЛОГІЧНОГО ФЕНОМЕНУ	71
Годонюк В.С. САМОСТВЕРДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У ВІКОВИЙ ПЕРІОД ВІД НАРОДЖЕННЯ ДО ЮНАЦТВА.....	75
Ісаєва О.В. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА ЗАСОБИ КОРЕКЦІЇ ПРОЦЕСУ СПІЛКУВАННЯ ПІДЛІТКІВ.....	78
Каплун Т.М. АКТИВІЗАЦІЯ ЗОРОВОЇ ПАМ'ЯТІ ТА УВАГИ ПРИ ВИВЧЕННІ НЕПЕРЕВІРЯЄМИХ НАПИСАНЬ	82
Кормило О.М. СТРЕС ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ПРОЯВУ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ	86
Матвієвська Ю.О. ЗАЛЕЖНІСТЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ВІД ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ЛЮДИНИ.....	91
Мінаєнко Т.А. ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВЕ МИСТЕЦТВО ЯК ФАКТОР СТАНОВЛЕННЯ ЖИТТЄВОЇ ПОЗИЦІЇ ПІДЛІТКА: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	95
Павелків В.Р. УМОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕСТРУКТИВНИХ ПРОЯВІВ АГРЕСІЇ	99
Шестопад І.А. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЖІНОК ЗРІЛОГО ВІКУ.....	102

СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Шибецька В.В.

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ

ДІТЕЙ-СИРІТ ПЕРШОГО РОКУ ЖИТТЯ В УМОВАХ

ДИТЯЧОГО БУДИНКУ 107

Павелків В.Р.

*кандидат психологічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет*

**УМОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ
ДЕСТРУКТИВНИХ ПРОЯВІВ АГРЕСІЇ**

Нестабільність суспільства, нехтування загальнолюдських цінностей, зниження рівня життя населення – посилюють негативні тенденції особистості до становлення себе як повноцінного члена соціуму та провокують тенденції розвитку деструктивної поведінки у взаємодії з оточуючим середовищем. Однією з характерних особливостей соціальної взаємодії людей у сучасному суспільстві є підвищена конфліктність та агресивність. Причиною цього явища є вплив цілого ряду факторів, що ускладнюють життєдіяльність і є джерелом роздратування та психічної напруги. В умовах сьогодення перед педагогічною та сучасною вітчизняною психологічною науками постає завдання забезпечення умов для становлення психологічно здорової, емоційно стабільної особистості, стійкої до впливу соціальних негараздів і навчально-виховного процесу, здатної конструктивно діяти у «безнадійних» ситуаціях і долати перешкоди на шляху життєвої самореалізації.

Як відомо, агресивністю позначають властивість особистості, що характеризує цілеспрямовану руйнівну поведінку, яка відзначається наявністю деструктивних тенденцій і має на меті нанесення шкоди тій або іншій особі. Отже, під деструктивними проявами агресивності у загальному вигляді ми розуміємо передусім зовнішні форми поведінкового реагування, що являють собою дії, які спричиняють шкоду чи збиток живим і неживим об'єктам [1].

Особистість отримує досвід та знання про деструктивні моделі поведінки з трьох основних джерел. Сім'я як соціальний інститут, який безпосередньо впливає на розвиток і становлення особистості, може одночасно демонструвати моделі агресивної поведінки і забезпечувати її підкріплення. Соціальна взаємодія з референтними групами у різні вікові періоди становлення особистості провокує набуття досвіду та засвоєння деструктивних проявів поведінки. Ймовірність проявів деструктивної агресії прямопропорційно залежить від впливу оточуючого середовища, зокрема, символічні приклади агресивності у книгах, фільмах, а також ЗМІ, є причиною

деструктування особистості і фактором формування асоціальної поведінки [2, с. 357].

Найбільш небезпечною віковою категорією, яка піддається впливу деструктивних форм агресії є підлітки, оскільки молодь – найактивніший психологічний суб'єкт з не сформованим стійким світоглядом, який найбільше піддається впливу навколишнього середовища. Сприймаючи інтереси та погляди оточуючих, вони вбирають їх і в подальшому керуються ними.

Ш. Бюлер виділила у підлітковому періоді дві фази: негативну й позитивну. В період негативної фази яскраво проявляються агресивні тенденції, а в період позитивної – тенденції до самоактуалізації. Агресивні прояви виступають як спосіб психологічного захисту, тому їх можна розглядати в якості недиференційованого захисного механізму, як неконструктивну, неадекватну поведінку.

Механізм переходу агресивності на індивідуально-типологічний рівень прояву характеризується тим, що у підлітка формуються стійкі внутрішні погляди, переконання та усталені риси особистості (підвищений рівень психопатизації, нестійкість емоційного стану, що виявляється у збудливості, подразливості, роздратованості, а також депресивності, яка веде до підвищення рівня тривожності, скутості, невпевненості у собі), що провокують ворожість по відношенню до інших. Посилюється тенденція до демонстративної агресивності. Патологічних форм набуває жорстокість у відносинах з оточуючими.

Прояви деструктивних форм агресивності у підлітковому віці доцільно завчасно відстежувати та попереджувати. Психологічній профілактиці варто піддавати не лише поведінкові прояви агресивності, а й внутрішньо-особистісні. Мета профілактичної роботи деструктивних проявів агресії полягає у зміні ситуації в когнітивній (схильність до наявності агресивних думок, установок, мстивості з виношуванням відповідних планів і фантазій, сприйняття поведінки оточуючих як ворожої), емоційній (переживання гніву, злості, люті, дратівливості) та поведінковій (готовність до реалізації намічених агресивних вчинків, направлених на певну ціль, а також безпосередня агресивна дія) сферах.

Спираючись на наукові розробки представників когнітивно-біхевіорального (Дж. Бек, А. Елліса, С. Уолена, Р. Уеслера), структурного (Ж. Піаже, Л. Виготський), діяльнісного (Л. Божович, Д. Ельконін О. Леонт'єв) та особистісно-орієнтованого (А. Маслоу,

Р. Мей, К. Роджерс, В. Франкль) підходів, вихідними положеннями психологічної підтримки підлітків з деструктивними проявами агресії є: оволодіння підлітками способами і методами осмисленого когнітивно-поведінкового самоуправління; навчання самоаналізу та адекватним способам прийняття рішень; вміння активно діяти у фрустраційних ситуаціях та самотійно вирішувати проблеми; оволодіння прийомами спілкування через стимулювання комунікативного розвитку, підвищуючи показники культури взаємодії з оточуючими; заохочення підлітків до конструктивного вирішення ситуацій, що провокують агресію, шляхом обговорення емоційних станів, які виникають у них у зв'язку із стимуляторами агресії; формування здатності усвідомлення власного емоційного світу, та почуттів інших людей, розвиток емпатії; усунення надмірного емоційного напруження й особистісної тривожності підлітків за допомогою використання техніки релаксації [3].

Психологічна підтримка, супровід та профілактика деструктивних проявів агресії у підлітковому віці спрямована на досягнення адаптивного рівня цього психічного стану. Для цього необхідна реалізація таких завдань: зниження впливу мікросоціального оточення; вироблення уміння відділяти конструктивні емоції від деструктивних, створення умов для своєчасного та ефективного вирішення проблем у системах стосунків «вчителі-підлітки», «батьки-підлітки» та «підлітки-підлітки»; стимуляція уміння розуміти емоції інших людей; як наслідок, розуміти мотивацію їх поведінки та діяльності. формування навичок виваженої поведінки у складних життєвих ситуаціях та конфліктних взаємодіях, готовності самотійно долати труднощі. Досягнення бажаного результату можливе лише за умови узгодження дій шкільних психологів і соціальних педагогів та їхньої співпраці з батьками підлітків, педагогічним колективом та членами референтних груп.

Усвідомлення неминучості відхилень в поведінці частини людей не виключає необхідності постійної боротьби суспільства з різними формами соціальної патології. Зниження деструктивного впливу агресії на особистісний розвиток підлітків передбачає систему заходів спрямовану на психологічний супровід, систематично та планомірно впроваджуючи в навчально-виховний процес програму психологічної підтримки, в якій провідну роль відведено психологічній профілактиці та психокорекційній роботі з підлітками, а ефективність забезпечує професійна консультативно-

просвітницька робота з батьками, класними керівниками та вчителями.

Список використаних джерел:

1. Карпінська Т. С. Основні методи та прийоми попередження і контролю агресивної поведінки / Т. С. Карпінська // Психологія і суспільство. – Тернопіль – 2010. – № 4(42). – С. 104-110.
2. Майерс Д. Соціальна психологія / Д. Майерс. – СПб: Питер, 2007. – 794 с. – (Мастера психології).
3. Мойсеєва О. Є. Психологія агресивності підлітків: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра психол. наук: 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / О. Є. Мойсеєва. – К.: Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2011. – 38 с.

Шестопа І.А.

аспірант,

Науковий керівник: Ямницький В.М.

доктор психологічних наук, професор,

Рівненський державний гуманітарний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЖІНОК ЗРІЛОГО ВІКУ

Професійна діяльність є однією з найважливіших сфер діяльності людини і тому самореалізація в професії є одним з найважливіших атрибутів реалізованої особистості. Необхідно відзначити, що саме представниці «слабкої» статі частіше зазнають труднощів у процесі професійної самореалізації, оскільки ще на сьогоднішній день існують стереотипи про неможливість жінок успішно поєднувати досягнення у професійній діяльності з благополучним шлюбом та повноцінною сім'єю.

Статистика останнього десятиріччя у всьому світі показує, що з кожним роком зростає відсоток жінок зрілого віку, які тільки розпочинають свою кар'єру. Така тенденція є закономірною та легко пояснюється наявною реалізацією жінки у ролі матері та дружини, а також можливістю застосування накопиченого з роками професійного та соціального досвіду. На цьому відрізку життєвого шляху особистість, здійснивши вдале професійне самовизначення, здатна досягати професіоналізму. Актуальність теми пов'язана з потребою вивчення психологічних особливостей професійної

Наукове видання

**ПСИХОЛОГІЯ В УКРАЇНІ
ТА ЗА КОРДОНОМ**

**МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Матеріали друкуються в авторській редакції

Дизайн обкладинки: А. Юдашкіна
Верстка: Н. Кузнєцова

Контактна інформація організаційного комітету:
73005, Україна, м. Херсон, а/с 20,
Науковий журнал «Молодий вчений»
Телефон: +38 (0552) 399 530
E-mail: info@molodyvcheny.in.ua
www.molodyvcheny.in.ua

Підписано до друку 24.03.2016. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 6,98. Тираж 100. Замовлення № 0316-196.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.